

дештер чор ажылының эртеми
дезилон системалары
ыгалаарычте моондооры ту
деп аңаа ыздалап айты
и.

ВЛКСМ ТК-ның пленумы
аңжылыга СЭПН ТК-ның
интибуро кезинде, СЭКН
-ның секретары М. С. Гор
-ның, СССР-нің Министрал
удузелдин Даргазының ора
нчызы Э. Н. Нурия, минис
стволарың болгаш ведом
оларың удурткучулар
нчкен.

СЭТА-ның корр.).

(СЭТА-ның корр.).

ЧАНГЫС ЭПТИГ ӨГ-БҮЛЕДЕ

ДЕН ЭРГЕЛИГДЕРНИН АРАЗЫНДА

Хакасиянын аймагы чыныгы Советтердин Республикасы. Советтердин 60 чымын дуга-ында» доктриналы боттарыныч чүрөктөрүнө эң-не чоок кылдыр хулаа алган. СССР-нин 60 чымы — совет улустун амдыралында төөгүтү бо-душкун, ол дөргө СЭКП-нын Ленинчи национал политика-ынын тилегиинин хере-чили-дир.

Бистин облааымы совет улустарын хей националдыг өг-бүлөдө, сыры кыды амдыралында төөгүтү чери ээлеп турар. Ол бистин чуртка чырыктыг келер үе — коммунизм тургузары дөш совет улустун демис-лине болууну уауун кириш-тирип турар.

Уауу, Октябрьдин тилегири-нин мурунда Хакасия хаан-ыг Россияныч хожудангай, карыгы-бүдүлүк, эң-не ырак-уак булууну турганы билингир. Амгы үеде бистин облааымы дөш эргелиг, хей националдыг бүгү совет улус-биде чангыс өг-бүлө болуп алаш, аас-кежиктиг, амыр-тайбыч чурттап, ажалдап турар.

Совет эрге-чагырганын бак-таан тургузуганынын баш-тайы ажалардан-на эгелеш, Хакасиянын хожудеинин дугайында Коммунист пар-тия болгон Совет чааа док-таамал салып келген. 1925 чылда-ла эң баштайы пөөдө чаа туртууга бол-орук-биле Актискиден Аба-канга келген. Ол дөргө бистин облааымы хожудеинин бичиги орууну эгелешип сал-дыганы ол-дур деп бистер үнөсеп турар бис. Хемүр-дөш болгон иш болбазырадыр, а ол ишкыч чурт иштинин үстүрү дүргө хожуун эге-леш, ол партияда чыл-дарла Абака — Новокузнецк, Абака — Тайшет аразыныч дем-орук шугууну тууду тур-гусай. Абаканын болгон Тайшет демор руинктер, Сорскийн молдип комба-нады, Абаканын өт-комсе-на комбинаты, Черноговскийн камвол-шекен, паты-нышкыны, Аскискийн мыл бөдөтүрү бугурады дөш мышак, уауу-уауу күш-ажа-чы коллективтер бо хүйнөдө долу күчүдү-биле ажалдап, ол бирги беш чылдын план-ыг даялагаларын хууаалан эрте күсөдир дөш бугу уауу-туун социалист чарыкында идепкейлиг кириш турар. Хакасиянын трикотаж, даяр-ныла, идиш фабрикалары, адаткы соонда Салиныч де-вискар-бугурады комплекн облааыныч үстүрүтүн про-дукциянын ааюн кезин бериш турар.

Амгы үеде Хакасия коней-нерини, көдүрөк кранарын, иш чүдүрүлгө, тууду материалдарын, лес-таавын, идиштерин, даярлан кылгы-ларын, демор руадын, молдө-ни, хемүр-дөшти болгон өс-дөч чугула продукцияны. Тө-дөн чуртка бериш турар. Бү-гү талаа-биле механизаст-тыгала болгон бекки хожугу-ла.

Ол чеден хар чыгай бер-ген, ычылда-даа бакы-мын хара дүктөрүндө би-чи-дө атарган чег ток. Эгил-нери, шериг кижинин дег, ден-деси. Оң карактарындаа хулууну чурт чери алаас. Чангыс сес-биле чугалаарга, ону илди уауу ызылгы ки-жи дээр артажог.

Кырымырды далашман канчаар боор—деп, ол баш-тактарын. —Назылан-кыры-мы дөргө өөрүшкү эсеп-тир деп, уауу чугалаары мыша-жыай. А мен аныктар деп чурттансаар кижин мен, ил-чаар чурттап-даа чор мен.

Оң-биле баштай-ла таныш-мыштык болгон ам 25 чыл чеден тур. Ичын Усть-Аба-кан районун «Степной» со-хозууче раскыянында дала-лаш чурткан, ону күсөдөп алган мен. Багорта мезги-лээр мага-боттуу, уауу эсеп дурт-сынын, ханса келер алаштыг, күс чылды-даа тур-ган болза, хей келер бөрү келер эр мөң-биле калы салуун алаар.

Орун калдыры чокшун-дустур болгон. Мөң калы дөшүр ораа ажимин Михаил деп алаар, ол «Степной» со-хозун хожууу, боду Бейте турткан турар (ылда ферма бөрү дөшүн удулаада би-ди алаам. Ичын фамлия-ныч база чугалаан чүе, ил-чаажок орта сактыш алаам билим-тир мен.

Бистин чугалаан уауу-на болгон. Оң иштинде мөң дөшканын дугайын база чу-галатыныс. Ол, сохоста

рыи кезе-мөңгөдө сагынды-рып кээр. Ону ук районун бүгү чоңу боттарынын ажа-хөргөни-биле тууду тургу-скалар. Тураскаалыч баа-рында Украина, Молдавия, Белоруссия, Литва, Латвия, Э-стония, Ленинград, Севастополь, Одесса дөш тулузугунаа маадырлы-биле өлгөннөри аттарын бизе болгон үгөр-боо октарынын голаларында ол черлерин доураан уруп каа турар. Дайын чылдарында облааы 21 кижин Совет Эвилеяныч Маадыры атты алган болгон чеди кижин «А-лар» орденниг бүгү үш чер-дери-биле шапкандар. Оларын аразында хакас Ма-хал Иванович Чеболаев база бар. Ол Днепрге тулузугуна-га ыштырааш, шапканды болгон Литвын Скуодас хоорай дөш тулузугуна маадырлы-биле өлгөн.

Бо хүйнөдө Хакас авто-номуг облааы ажалыч чоннары СССР-ниң тургузугу-наа дөш 60 чыл оон төлөтүг утуур дөш соци-алист чарышта идепкейлиг кириш турар. Облааын үл-түр болгон кезде ажалы-гы. ы 1982 чылдыг бирги чар-ышын планыг даялаа, хей тешишкениг күсөткен-нер.

Хакасия, Тыва болгон Даг-Алтай аразында чангыс бол-гон социалист чарыш үр-гүчүлөшкөн. Чуге ресуб-лика болгон облааы аразында өсөс, оларын хоорайлары-нын болгон районнарын аразында чарыш база чоруп турарын демдегээр өөрү-чүт. Чижээ, Абака хоорай Кызыл-биле, бистин Аскиз районуну Тываныч Улу-Хем району-биле, Бейск район—Даг-Алтай автономуг обла-ын Шабалино району-биле чарыш турар болгон. Соци-алист чарыш оң киришчи-лерин экономика болгон култура тургузугуна ажалыч дүрүктүдү-биле өсүшүрүп, бот-боттарында ол хей чүдөдөр өөрөнш аң-күш-ажагы чедишкенин уауу уауурады дугайы дөш чүдөи практика көргүзүп турар.

Хакас автономуг облааы ажалыч болгон култура тургузугунаа уауу чедишкенин дөш Ленин болгон Уаууларын найра-дын орден-биле шапкандар. Хакасияныч бүгү талаа-биле чечеткеишкени — партия-ныч Ленинчи национал по-литиканын амдыралда бо-танышкыны-дир деп катан-катап демдегеп каары чугу-ла.

Бо хүйнөдө Хакасияныч ажалыч чоннары СЭКП ТК-нын май (1982 ч.) Плану-мун шийтирлерин, СССР-ниң Ат-чөм программазын ам-дыралга күсөдир дөш тозар-га хемчегерин айтып, кү-женишкениг ажалдап тур-гусай.

К. ХУДЯКОВ,

СЭКП-ниң Хакас обкомуну секретары.

КОЖАВЫСТА — ХАКАСИЯДА

БУЛУНУМГА ЫНАК МЕН

Хакасияныч Алтай району Аршанов деп суур бар. Ол дөргө «Коммунизм оуру» сохостун төвү-дүр. А мөң төртүнгөн чери ол, екен-дөш чери ол. Ада-ним база маңа чурттап чораннар.

Төрүтүнгөн булунумга дына ынак мен. Ону мөң чаш турган үмгө демейлээр ар-га чок ийин. Ам ол чаа үнөң чараш сууру апарган, мурунда турган ийленчөк на-зантарын чүлө истери чыдып калган. Суурда шюла, эмнеге болгон култура-

ныг туудулары хей.

Бөдүүн ажалыч, механизатор кижин мен. Бисте ол хундуктедиг мергилдер-нин бирээ. Сохоста Борис Танбаев, Вла-димир Калинин, Иван Танбаев, Владимир Костяков дөш ышныч сурагыг механиз-торлар хей, оларын үлгери адеир ажалдап турар мен.

Н. АРШАНОВ,
механизатор.

НАЙЫРАЛГА ДАЯНГАН

Социализм үеинде уаууларын ажалыч нааыралыч бижылаары-нын орунтары-ла хей. Олар-ныч бирээ — эртем ажалы. Бүгү чуртун болгон ажалы-агы ресубликаларын, кра-йларын, облааынын эконо-микте болгон сонал-поли-тикти, култура хожудеини ажалыч орун шийчелер тываларга эртемденер калы ажалдап туралар. Бодуус-туу уауулауу төөгүтүн экономикалык култура-нын болгон амдыралыч ажалычларын шийтир-лерин Хакасияныч эртемде-нерин кылган чедишкенин чыгалы-биле-даа бол бө-гүн чыгалары өөрүчү-лүр. Хакасияныч эртемденери и-нтернационалчы, олар — ажа-лыч нааыралыч кижилери. Ычылда-даа олар чангыс ку-лаш-соруутт — боттарыныч эртем ажалы-биле коммуни-ст тургузугуна салыш-кынын кириш.

Төөгү эртемденери хакас улустун эрте-бурунгу ажалы үеде чедир төөгүтүн ший-челер турар. Ол талаа-биле төөгү эртемденери доктору И. И. Сунчугаев чедишкенин ажалдап турар. Ол тала-ныч ажалыч архаал-эртемде-нери Хакасия эрте-буруну ме-талургияны, хакастарын материалдыг културазын ажалычларын шийчелеш. Төөгү эртемденери доктору, МКУ-нун профессору Л. Р. Кыласов ханастарын бол-

гон тываларын эрте-буруну үеде болгон ортааы ажалы төөгүтүн чедишкенин шийчелеш, хейи кылган. Төөгү эртемденери кан-дидат, доктор С. И. Улугу-шевтин уауурады-биле ажалы үеде Хакасияныч эртем-денери Москвалыч, Ленин-градтыч, Новосибирскин эртемденери-биле калы пар-тияныч Хакасияныч облааы орканизацияныч төөгүтүн өчөктерин ажалдап кыл-ып туралар.

Хакас литератураныч төөгүтүн өчөктерин филоло-гия эртемденери доктору, профессор М. А. Унгенция, филология эртемденери кан-дидаттары уауу эртем ажал-дыч В. Е. Майногашев, И. А. Троинов, А. Г. Кыласо-ва, совет хакас литератур-аныч болгон тываларын, а-тайларын база Сибириниң соңу чүгүтүн уаууларын литератураныч дугайында филология эртемденери кан-дидат, доктор К. Ф. Анто-нишиниң монограф шийчел-дери солуп болуп турар.

Хакасияныч эртемде-нистери база солуп ажалда-рын кылгалыш. Филология эр-темденери доктору М. И. Богдановтун, филология эр-темденери кандидаттары Д. Ф. Патачаковтун, В. Г. Нарпювтин, Д. И. Чанковтун болгон оон-дөш өсөксерин аттары чүлө Хакасияда өсөс, бүгү чуртуну тюркология-га билингир. Оларын ажал-

дап кылган «Хакас дылдын грамматиказын» чуртуну су-рагыг тюркология бекки-биле үнөлөш. «Хакас-орус дылдын» словарин филолог-тер белекче турар.

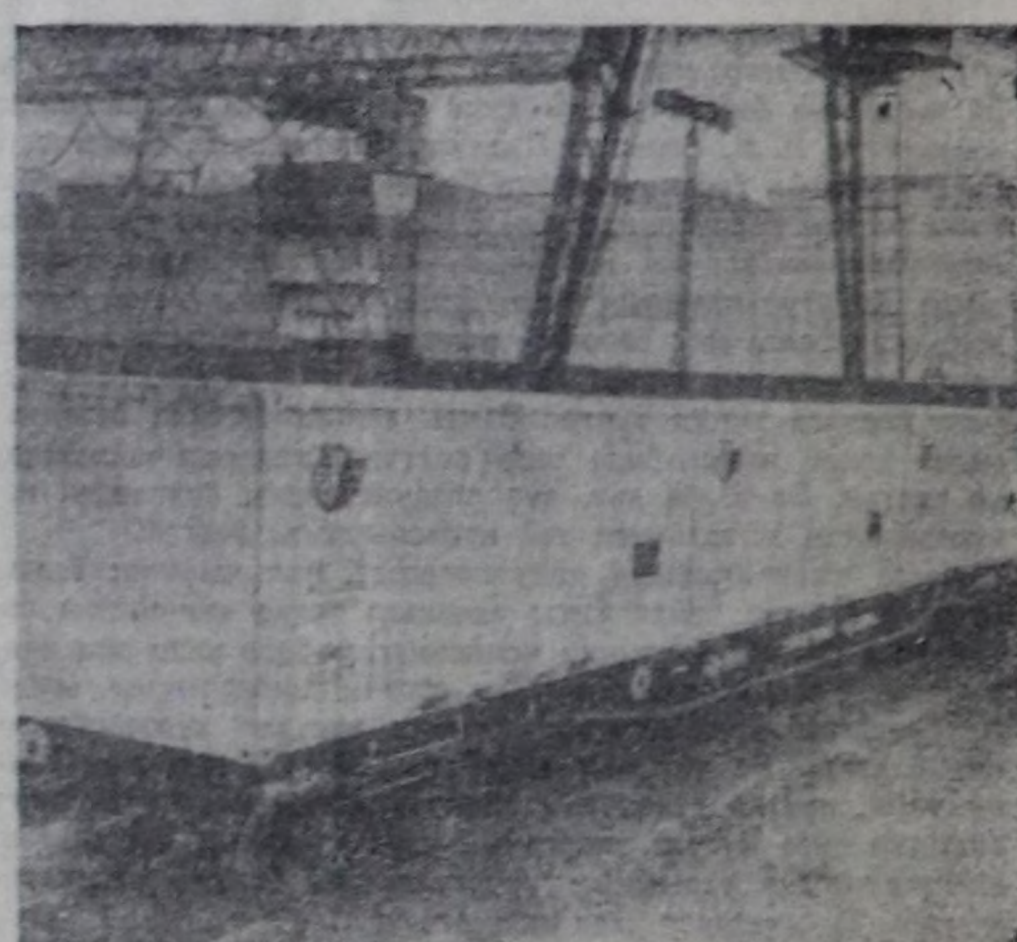
Амдырал хун келген эр-темде-нистериниң мурунга чаа со-рулааны салып турар. Саян-Шушеск ГЭС-тиң баазазы-га Сибириниң муруну чүгүн шийчелеш ажалы болгон де-вискар-бугурады комплек-ни тургузугуна-биле холбош-тыр эртемни мурунда чаа ажалычларын амдырал сал-ган.

Эртемниң оруу белеп өсөс, ычылда-даа болууну чонуга эртемни бараалдаары өлдүр чагай хулаа. Харысалга база илди бекки. Хакасия-ныч эртемденери шак ил-чаар бодоп, шак илчаар ажалдап туралар. Ажалы-биле өсөс уаууларын эртемде-нистер-биле доктормал хары-салыш, үрө-түтөдиг калы ажалдажылган — оларын чедишкенин чугула даялыгы. Хакасияныч бол-гон ажалыч тываларын эр-темденери харызалаш пада-на тургузугуна бол-гон улам-на бижыгып турар.

В. АНЖИАНОВ,
философия эртемденери кан-дидат, Абаканыч пед-институтун доцентиз.

БО АРЫНДА:

- Хакасиянын чаартылгалары
- Маадырнын Сыл-дызы
- Суурумга ынак мен
- Найы-ралдын күжү
- Фо-то-чуруктар.

ЧУРУКТАРДА:

Аба-кан бөгүн; «Аскизский» деп хой ажалынын усаа-жалдыга сохостуну аны-як сазчылары Э. Сага-лакова, Е. Сазанкова, А. Всеволова олар (үс-түнде); «Абакавагон-маш» бугурады катты-жышкынын контейнер заводу. Белеп продукция-ны чүдүрүп турары (оон алаанда); Аскиз район-ун Калинин аттыг сох-остун №5 бригаданын муриакчы малчынары Алексей Николаевич То-поев биле Александр Георгиевич Заур; филоло-гия эртемденери доктору Михаил Иванович Бор-

Г. БУРНАКОВТОН ФО-толары.

ТУРЛАГГА

Сохостун төвүндө ырак өсөс, чалы-даа доран чедер, сес километр чедер, тейлер баарында, чыраалар чогулда, чу-нар-бачын болгон мал кажаалары тур-ла бачын турар. Ол турлагы Кичеев деп алаар. Бажынын дашында таблица «Советский» сохостун эң эки кадарына деп бижэ.

Илде болууну кырган ада-пери-биле калы Федора Николаевна Саражкова чур-тан турар. Ол дөргө бодууну, бежен хей иштинде чуртталгазында он уругу тарап болгон бир өлүк — Вячеслав Тороковтун бодуна азырап алган. Он бир уругу! Маадыр-ие, уругуларын аразында бот-тары тускай өг-бүлөниг апарганнар бар. Чадикта шунту чыгып келгилээр, баж-ны ишти ыт-шымжыныг хөдүг-ле болу-боор. Дора Николаеваны сеткил-сагыжы оңа чыгып алаар. Чүгө дөргө ол бугу ажалы-төдүн неси болгон.

Ол турлагын далаалыр кайнаар-даа көргө, чалгаарынч шат тейлериг хөү-ла хөү. Бо мындыг чөргө дөш уругуларын

не база чөнүп кыраан ада-пери-биле калы хайын турлагга чурттан турарын кижин кайтар. Сохоста чуртталга бажынары чедишпеш ол бе? Илдиг өсөс, ол дуга-йында сохостун профивил комитетинин даргазы, Социалист Күш-ажылдын Маа-дыры Иван Федорович Бузенов бекки ол сазчынын ажалыжыне шүт берипте-нин магалып чугалаарында оларын чте ол чөргө чурттан, ажалдап чоругуу билд-не боор.

Ук турлагга өг-бүлөниң аң уауу — се-кин ажалы харыг Николай Константинович Кичеев. Ол хире пазылыг кижин ажал-омак-серек, муриакчы каларын урууун ажалыжыне дуалажып чоругу.

Дора Николаеваны бир огул Саян ажалынын дуалажыны болуп, ол тур-лагга артын калган. Ада-пери чурту бо-лур хөүгү Дора Николаеваны сеткил-сагыжы оңа чыгып алаар. Чүгө дөргө ол бугу ажалы-төдүн неси болгон.

Ол турлагын далаалыр кайнаар-даа көргө, чалгаарынч шат тейлериг хөү-ла хөү. Бо мындыг чөргө дөш уругуларын

Михаил Егорович 1975 чылга чедир хойжулап ажалдаан. Ам пенсияда. Ычылда-даа ону элчичинар аразында бе-на көрүп болор — дуржулгалыг хойжу бажыныга анаа олур алаастыр кийн.

Б. БАЙНОВ.

Эргип четпес арга, хову, хемниг,
Өскөн, төрөөн чуртум дег делгем.
Эрге-шөлээ бүрүн чаптып турар
Өске ындыг чуртту билбес мен.

НАЙЫРАЛ БАЙЫРЛАЛЫ

(Уланчысы, Эгези 1-ги арында).

ол ийиг байыры чедирбашан, бистин республикасы биле кожавыс крайның акы-дума харылааларынын шагдан бээр хөгжүлдиге, ол харылааларын чыдаан чыче улам быгыгып, кайы-кайымынга-даа деткимчел, ажыктыг болуп турарын демдегел, амгы бо хүнер бистин улуг Төрөөн чуртувустун хой национал улустарынын кан дег быжыг найыралынын бир чайыннанчак херечиси болуп чугаалаан. Тыванын Совет Эвилелинин составыга эки тура-биле киргенини соонда улуг эвилелин бүгү улустарынын дузазы-биле шапкын хөгжүлдиге Г. Ч. Ширини чугаалап, ол бурунгаар депшигеге краснояржылар база улуг улуг-хууни кирип келгенин болаш мөөн сонгаар-даа хойну кириерин ол демдегелен.

Красноярск крайның Тыва-ла хүнеринге киржип келген делегациянын ууртуктузу, СЭКП Красноярск крайкомунун секретары Нина Прокопьевна Силкова Совет Тыванын ажык чоннарынын хүндүлөөчө, эвилел-ээлек, сеткилди ханымнан чыгыг хулаан алышыккы дээн өөрүп четтиришкенин сөстөрүн ил-

репшаан, крайның экономика, культура, өртем талазы-биле кайгамчык шапкын хөгжүлдиге, чурттуң коммунизм тургузушкунун оруунга чедимшиктеринге ССРЭ-нин девискээринин ой хуузу өлөн турар крайның салышкынынын дугайын чугаалап, акы-дума Тыва автономнуг республика-биле крайның куш-ажыкчы коллективтеринин найыралчы харылааларынын улам быгыгып турарын демдегелен. Найыралчы харылааларынын бир чайыннанчак көргүзүү болза бо хүнерде Тывада эртин турар ССРЭ-нин тургустунганналар бээр 60 чыл онга тураскааткан Красноярск крайның хүнери болуп деп, Н. П. Силкова онзаап чугаалап. Бо найыралдың байырлары хүнеринин бир кезе, Тыванын куш-ажыкчы коллективтеринге краснояржыларын аалдашкыны, уран чуула, спортчу ба-раалгалыгы, арга-дуржулга соотулгазы ам-лаа уламчы-лаар, олар бистин бузулбас найыралчысты улам быгыг-лаарыга үзүн кириер дээр-зин демдегелен.

Найырал байырларынын оюн-концерт, спортчу көргүзүлгелерин крайның комсомол организациясынын шанналы-нын лауреады, Сибирдин

Бүш-ажыктын Кызыл Тук орденниг технология институту «Енисейинг халалары» деп улусчу ансамбли ажиткан. Улуг делгем, байлак крайнын алдын, мөңгүн эртинезин кедипкен дег каас чараш хептердин анык оолдар болгаш кыстар стадионга тус-кай кылган сценанын кырынга танчылай бээр, Сибирдин хат-казыргымы, кышкы дошкун шуургаы анаа четпес дег кылдыр сагышка кирер. Сценала микрофон баарыга Бүгү-эвилел конкурзунун дипломанты Дмитрий Очур демир-хоуступ, каргыраалаарга, Тыва черини ач-чайт малы чаптылып өттүзүн ховулары, ан-мен долган арга-арыгыг дагылар каракка көзүлдүр ындыналып турган. Концерт көргүзүлгелери Красноярск крайнын ат-сурагыг спортчуларынын — гимнастыларынын, мөгелеринин солун көргүзүлгелери солуп турган. Халкасынын ырынын болгаш таңынын улусчу «Жарки» ансамблинин, Тыванын комсомол шанналынын лауреады, ырынын болгаш таңынын «Саян» ансамблинин артистери ыры-шоорлуг, алынгы көргүзүлгелери чыгыганаарга барааткан.

Номер, көргүзүг бүрүзүн каастап шымаан стадионун

индирлерин ээлээн хой чон улуг сонургал-биле уткуп хулаан ап, үзүлбес алып часкашкынары-биле үдөп турган.

Красноярск крайнын уран чуула, спортчу төлөөлери Найырал байырларынын түннөй шөлө үнүп кээр, найыскал Кызылдың ажык чоннар төлөөлери, школачылар, анык-тар дигит чечектери сунуп, найыралдын долгуз-биле барааткан.

Чангыс хемини суун ижиң, калы-кожа чурттап, бот-боттарыга дузалашып, чангыс улуг Төрөөн чуртувун чаагай чорууга куш-ажылын болгаш энергиянын долгуз-биле барааткан ажык чоннарлыг республиканын болгаш крайнын акы-дума найыралынын байырларынын тыва улустун чапчыл болган хүреш маргылаады-биле хатган.

Красноярск крайның Тыва-ла хүнери уламчылап, куш-ажыкчы коллективтерге крайнын төлөөлөрүнүн ужуражышкынары, уран чуула көргүзүлгелери, анык-буру делгелери республиканын районнарында эртин турар.

М. СААЯ.
ЧУРУНТАРДА: Найырал байырларынын көргүзүлгелеринин үзүмдө.
В. ЧАДАМБАНЫН фотолары.

ЧУРУНТАРДА: А. Топановтун «Төөрөт-тирген Хорло» деп шии-комедиязындан кыстар хор (үстүндө); Хакас автономнуг областын чурт-шинчилел музейинде төөгүнүн тураскаалдары хой. Ында экспонаттардан аңгыда оон чанында база бурунгу шагдагы кижилерин кылып тургулаан даш көжээлери ында музей барын бадыткап турар.

Г. БУРНАКОВТУН фотолары.

ДЕЛГЕЛГЕ

Красноярск крайның чурукчуларынын делгелгези Кызыл-да Кузнецкийн Н. Гастелло аттыг пармынга дүп ажиттыган. Ажымшыкка Тыва АССР-ниң Чурукчулар эвилелин баштаар чериниң даргазы П. Ч. Салчак чүве чугаалааш, Красноярск крайның чурукчуларынын чогадыкчы чедимшигини демдегелештирип, оларын чогадыкчы дуржулаанын республика-нын чурукчуларына чаагай салдарлыг болуп келгенин чугаалап, Красноярск крайның Тывада хүнериниң кижикчилеринин бир кезин болуп чурукчулар бөлүзүн мурнуудан РСФСР-ниң улустуң чурукчуу В. И. Мешков сөс ап, чүве чугаалаан. Коммунизмниң идеалдары дээн демселге, чонуп культуразын бедирнеге чурукчуларын кирип турар үдүгүн доктааштынап, крайның чурукчуларынын бөгүгү амыл-херектерин дугайын чуруга делгелештир келгенине оо кыскамы-биле тайкылаан.

Красноярск крайның чурукчулары Тыванын чурукчулары боттарынын альбому белек кылдыр берген. Делгелеш келгенер улуг сонургал-биле көрүп эгелен.

КЫЗЫМАК БОЛГАНЫНДАН

Кызылдың аш-чем салымдан мурнакчыларын, эки ажылдыг коллективтерин айттыр болууларга, оларын аразыга хоорайнын төп гастроному. № 50 магазини алаар.

Тамара Ивановна Шилова хоорайнын дөрткү микрофонунда № 50 магазини дөрт чыл бурунгаар хүлөөп.

Х. ОНДАР.

СУАЗАЛЫНДАН

ДУГУРУШКАШ...

Салгыг Багай-Уруг Солгай ажыл сагы төнери биле, магазини таттап, таңымалды маанайлан.

Орайта бергенде таңымал «эңеңизин дымдыкша» бо келген. Ол аразыла Чигир-оол-Сат чедип келген, арагалашкын уламчылап, Моон мурунда оларын кайдык-лаа тей-пиктинин өңүзүн оорлаш, шийтирип чоразынап. Арагалашкын оон-биле соксаалап. Экинчи наратан турган магазинден арага оорлап азырын дугурушкан.

Сумелешкенин «Баугар эжик бакыда кезек дуглап каан чүте демини тура

кагып турган, ову таварты киреш, оор бир-бир хаарык вода, пераут, шоодайга конфета суу алган, үдүрүп келгенер. Оорлап алган арагалашкын дымдыкша, Эртониде Силкинеиниң уруу биле күдүз — Төмүр-оолдар азырын шоодайга арагалыг чынып келгенин эскерип кааш, чогуур черлерге дымдыкшаппанар.

Үстүндө үлгедиги кылган хамааттылар Б. Б. Силкине, Ч. Л. Сат оларын Тес-Хем районун улус суула 4-4 чылда хосталгазын казып шийткен.

Б. БОРИСОВ.

Редакторун ораакчымы К. К. САТ.

ИЮЛЬ 4-ТЕ
«НАЙЫРАЛ»: «Ынакшыл үзүн четпаан аныкка» — 9.30, 12.10, 14.50, 17.30, 20.10 шактарда.

«ПОНЕРА»: № 101 кино-чымалы — 9.30; «Болуугагыт кантат дээр турган» — 11.10, 13.00; «Лейтенант Кинимовтун пымы» — 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.
«ВОСТОК»: «Ак-көк ралент уругу» — 10.00; «Козерог — чааскаан» — 11.30, 14.30, 17.30, 20.30 шактарда.

Телевидение

ИЮЛЬ 4-ТЕ

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг программа. 8.40 — Эртенги гимнастика. 8.55 — «Дамырактар». 9.40 — «Отурукчу». 10.10 — «Совет Эвилелинге бараан бооп тур мен!». 11.10 — «Ка-данын». Эртем-неперелдиг программа. 11.55 — «Эртенги пошта». Музыкалдыг програм-ма. 12.30 — «Эртем болгаш техника». Киножурнал. 12.40 — «Аш-чем программазы — бүгү уластуң херөө». («Кеэ-анин сагы»). 13.40 — «Музыка-лык кыска». 14.15 — «Нацым» (Венгрия). Уругтарга уран-чечен телефильм. 15.15 — «Бот-Далай» болгаш хем флудуун амыл-херектеринин хууңу. Дамыдылгага ССРЭ-нин далай флудуун министр Т. Б. Гуженин болгаш РСФСР-ниң хем флудуун министр Л. В. Багрова олар кирир. 15.45 — «Бистаң бай-ырынысты түзөөп амынар». Далай болгаш хем флудуун амыл-херектеринин хууңу музыкалыг программа. 16.20 — Мультифильмдер программазы: «Фантазия», «Умар корабль». 17.00 — 17.15 — Часпар. 17.15 — Делегей панорамазы. 18.00 — П. И. Чайковскийн «Щел-кувич» деп баллада. КУУТ-туң шийин. 20.00 — «Кино аяч-чоруктарынын адуу». 21.00 — «Уе». Информастыг програм-ма. 21.35 — «Мен база катап чордум». Фильм-концерттиң баштайгы көргүзүү. Уластуң артизи И. Смокуновский А. С. Пушкинниң шүктетерин лончуур. 22.30 — Делегей П. И. Чайковскийн аттыг 7-ги конкурзуун дүп демдегелештир. 23.15 — 01.00 — Футболга делегей чемпионнадына. Час-сарда — телемөдөөлөр.

ИЙГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

14.20 — Документалдыг телефильмдер программазы: «Калининград», «Нара-Куинун кантапанын». 15.05 — «Уту-дурган алгалар». Музыкалдыг кинопрограмма (ЧССР). 15.45 — Спортчу программа. 16.45 — Бистин корреспонденталери-аго чугаалары. 17.15 — Т. Вольская ойнаар (дома). 17.35 — «Эрес-дидин чорук». Хой сериалдыг уран-чечен телефильм. 4-кү сери. 18.40 — Улуг Октябрьниң 65 чылынга. «Бистин дотчу пандарымы». 26-сы фельм — «1942-ги чыл». 20.00 — «Тамчыктыг удулар, чаштар!» Төрүттүгөн дугези. Мультифильм. 20.15 — «Билдигер-даа болза, бузу-ренчиг эвес». Кинога кожула. 21.00 — «Уе». Информастыг программа. 21.35 — 23.00 — «Доктар черге орук». Уран-чечен фильм.

ИЮЛЬ 5-ТЕ

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг программа. 8.40 — Эртенги гимнастика. 8.55 — Футболга делегей чемпионнады. ССРЭ-биле Польшанын шийиндег командалары. Испанияла дымдылга. 10.30 — «Бил-дигер-даа болза, бузу-ренчиг эвес». 11.30 — Телемөдөөлөр. 11.35 — 14.15 — Часпар. 14.15 — Телемөдөөлөр. 14.30 — «Чангыс өг-бүлө». Докумен-талдыг телефильмдер програм-мазы: «Алматы», «Алматы», «Найыраг». 15.10 — «Аван-школазы». 15.40 — «ПТУ-га чүү чүгө база канчаар өр-редип турармы?». 16.10 — А-жырын национал байырлары — Хамаарышас чорук ху-вуге. Кинопрограмма. 17.00 — 17.15 — Часпар. 17.15 — Делегей П. И. Чайковскийн аттыг 7-ги конкурзуунда. 3-кү тур. 18.40 — Футбол дугайын да дочулап. 18.40 — «Пар-тиянын планнары — улустуң планнары». Белоцерковонун көдөр амыл-агы машина-ры кылар заводунун аямы-нын дуржулаанын дуга-ымда.

ИЙГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

12.00 — Хой сериалдыг уран-чечен телефильмниң баштай-гы көргүзүү: «Пан Тау». 1-ги сериал — «Бузултарда хал-ээзин». 2-ги сериал — «Чан-аишашкыны». (ЧССР). 12.15 — Эртем-неперелдиг филь-мдер программазы: «Нара-данын» — аргы суу дош, «Наски маргылаа». 13.20 — «Отурукчу». 13.50 — «Эртем амыллары». 14.20 — Бойду-с дугайында. 14.50 — Спорт-чу программа. 15.50 — Теле-мөдөөлөр. 15.55 — 18.00 — Час-сар.

ИЮЛЬ 6-ТЕ

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». Информастыг программа. 8.40 — Эртенги гимнастика. 8.55 — Футболга делегей чемпионнады. ССРЭ-биле Польшанын шийиндег командалары. Испанияла дымдылга. 10.30 — «Бил-дигер-даа болза, бузу-ренчиг эвес». 11.30 — Телемөдөөлөр. 11.35 — 14.15 — Часпар. 14.15 — Телемөдөөлөр. 14.30 — «Чангыс өг-бүлө». Докумен-талдыг телефильмдер програм-мазы: «Алматы», «Алматы», «Найыраг». 15.10 — «Аван-школазы». 15.40 — «ПТУ-га чүү чүгө база канчаар өр-редип турармы?». 16.10 — А-жырын национал байырлары — Хамаарышас чорук ху-вуге. Кинопрограмма. 17.00 — 17.15 — Часпар. 17.15 — Делегей П. И. Чайковскийн аттыг 7-ги конкурзуунда. 3-кү тур. 18.40 — Футбол дугайын да дочулап. 18.40 — «Пар-тиянын планнары — улустуң планнары». Белоцерковонун көдөр амыл-агы машина-ры кылар заводунун аямы-нын дуржулаанын дуга-ымда.

Бөгүн республикага көчүп турар булуттар, чамдык кө-лөргө дымдырап чаар. Хат-тыг дүргөн секунддаа 7-12 метр чедер. Агаар 25-30 чам-дык черлерге 17-23 градус чыгыр.

Чамгы 1011
СОЛУН НЕДЕЛГА
6 КАТАП УНЕР

Редакциянын
АДРЕСИ: ТЫН-КО

№7000 Кызыл Шетининг болгаш Кравченко кудумчуу бажы № 1 ТЕЛФОННАРЫ: Редакторун 2-24-63, редакторун ораакчыларыны 2-35-24, 2-25-54, хатчыларыны секретарыны 2-23-35, секретарынын 2-23-35, партий а амилыра болгаш совет тургузгү килестерини 2-37-13, пропаган-да килестерин 2-21-75, культура килестерин 2-23-54, кезээ амыл-агы килестерин 2-41-27, чыга килестерин 2-41-27, информатия килестерин 2-20-00, корреспондтарыны 2-27-41, бухгалтерияны 2-12-45, содуу «Айба» барганда 2-32-75 телефончо долгаар.

Тыва АССР-ниң Министрлер Човулазына Ном үндүрер чор, полиграфия болгаш ном садманын херектеринин галазы биле эргелелинги типографияны. (Кызыл, Шетининг болгаш Кравченко кудумчуу, бажы № 1). ТС-00858